

TRANSILVANIA.

FOI'A ASSOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA si CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

ANULU ALU V-^{LEA} „

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1872.

Editoriu : comitetulu asociatiunei.

Redactoriu : secretariulu asociatiunei G. Baritiu.

BIBL. UNIV. CLUJ-SIEU
Nr. 4787-1041.

BRASIOVU.

In tipografi'a Römer & Kamner,

Summariulu materiilor coprinse in acésta fólia.

Nr. fol.		Nr. fol.
1	Despre numele proprie, gentilitie, geografice, topografice, straine si romane, dissertatiune, de G. Baritiu	17
1—6	Scurta descriere a revolutiunii lui Hori'a si Closce'a d'in a. 1784, de L. V. Rusu	18
1—3	Un'a cestiune d'in economi'a nationale (in contra invasiunii jidoviloru, continuare d'in a. 1871), anonimu	18
2	Rectificari rectificate, de Hasdeu	18
2	Despre educatiune, de Solomonu-Munténu	19—21
4	Scóla de agricultura in districtulu Fagarasiului, de G. Baritiu	19
4	Regulamentu pentru espositiunea dela Vien'a in anul 1873, dela ministrulu Nic. Cretiulescu	20
5	Maculele in luna, de sergentulu Cristea	20
5	Petitiunea comitetului asociat. in caus'a universitatii d'in Clusiu	21 22
5	Câteva sume votate de cátra diet'a Ungariei pe a. 1872 pentru scopuri scientifique etc.	22
6	Mitropolitulu Dionisie Lupu, dupa Bes. rom.	23 24
7	Causele pentru care au revoltatu romanii in a. 1784, de G. Baritiu	23
7	Mitropolitulu Grigorie, dupa Beseric'a romana	23
7	Opiniune despre scóla de agricultura proiectata pentru districtulu Fagarasiului, de G. Baritiu	23 24
8	Prenderea capiloru revolutiunii romanesci in a. 1784 ^{4/5} , de G. Baritiu	24
8	Dictionariulu si Glossariulu societatei academice rom., recenssiune de G. Baritiu	24
9	Sententiele de mórte si essecutiunile capiloru revolutiunii dela 1784, de G. Baritiu	
9	Blasiu in 30. Martiu 1872, critica literaria de Stefanu	
9	Date da mare importantia, despre unele fundatiuni facute de unii romani	
9	Rugatiune, poesia de Remu N. Opreanu	
10—13	Proba de limb'a romanésca, d'in prefatiunea dictionariului academicu	
10	Musica basericésca, de Pantazi Ghica	
10	Ioanu Eliadu Radulescu †	
11—13	Hieronimu Savonarola si pap'a Alessandru VI. Borgia, de G. Baritiu	
11—12	Solemnitatea de immormentare a lui Ioanu Eliadu Radulescu	
12	Pentru espositiunea universale d'in an. 1873. estrasu d'in regulamentele respective, de G. Baritiu	
14—16	Imperatulu si regele Sigismundu, biografia critica, de G. Baritiu	
14	Materialu pentru istori'a regimentului II-lea romanescu confinariu d'in Transilvani'a, anonimu	
15	Societatea amiciloru de belle-arte in Bucuresci, apellu cátra publicu	
17 18	Cuventulu escell. sale dlui presedente alu asociatiunii Lad. B. Popu la deschiderea adunarei generale	
17	Respunsu de benevenire alu dn. Sim. Balomiri	
17	Coler'a, despre originea ei, de G. B.	
	Societatea academica romana (raportu d'in primele sale sientie ale a. c.). de G. B.	17
	Raportulu delegatiunii academice romane prezentatu societatei academice	18
	Dumitru Bolintineanu †	18
	Raportulu secretariului asociatiunii trans. rom. despre activitatea comitetului pe 187 ^{1/2}	18
	Theoriile lui Darwin, (dissertatiune popularia), de G. Baritiu	19—21
	Raportulu dlui cassariu alu asociat. trans. pe a. 187 ^{1/2}	19
	Conspectu despre starea cassei asociat.	20
	Raportulu comisiunii adunarei gener. a asociat. trans. pentru motiuni	20
	Avramu Iancu †, momente d'in viéti'a lui, de G. Baritiu	21 22
	Dissertatiune despre stricatiunea vinarsului, de Bartol. Baiulescu, parochu gr. res. in Brasiovu	22
	Limbi universali. Limbi destinate la mórte. Limb'a romanésca de G. Baritiu	23 24
	Instructiunea, de Vas. Deciu in Pesta	23
	Raportulu comisiunii de 5 a adun. gen. pentru revisiunea ratiociniiloru	23
	Conspectu tabellariu alu fondului destinat pentru academi'a de drepturi	23 24
	Tabaculu si efectele lui, de G. Baritiu	23 24
	Conspectu tabellariu alu venituriloru si speseloru fondului asociatiunii trans. romane	24
	Continuarea documentelor istorice d'in colectiunea comitelui Iosifu Kemény.	
	An. 1366. Diplom'a regelui Ludovicu I. de Anjou, prin care incarca de nou cu privilegiuri si prerogative pe oligarchia si arunca fundamente tari aristocratiei feudale	3
	1367. Actu oficiale esitu dela capitululu d'in Oradea-mare, in carele se vorbesce despre „justitia rom.“	4
	1367. Proclamatiunea regelui Ludovicu, prin care elu chiama pre toti nobilii la arme	4
	1368. Diploma de donatiune a lui Ludovicu I. facuta pentru comitele Balcu voivodu alu Olachiloru (Romaniloru)	4
	1368. Urma de dreptulu moraritului	4
	1368. Estrase d'in epistol'a lui Vladu voda Domnulu Munteniei in afaceri comerciali ale Brasiovlui	4
	1368. Actu judecatorescu pentru duoi sasi d'in districtulu Brasiovlui	4
	1368. Urma de tractatu comerciale intre Ludovicu I. si intre Chanulu țatariloru	4
	1369. Decretu alu lui Vladu voda esitu in favórea calugariloru rom. catholici	5
	1369. Ludovicu I. dà unu privilegiu sasiloru d'in Brasiovu	5

	Nr. fol.		Nr. fol.
1370. Ludovicu I. ia pe brasioveni sub protectiunea sa in contra secuiloru	5	intre Mircea domnulu Munteniei cu Vladislau regele Poloniei	11
1370. Privilegiulu regelui Ludovicu I. pentru comerciantii d'in Sibiiu	5	1390. Mandatulu regelui Sigismundu, cá romanii Balcu si Dragu se fia introdusi in dominiulu Cetatei-de pétra	11
1371. Decretu regescu datu in favórea familiei aristocratice Bethlen	5	1390. Documentu despre regularea hotarului Cetatei-de pétra	11
1371. Altu privilegiu regescu datu in favórea comerciantiloru dela Sibiiu	5	1390. Sigismundu face Omlasiulu donatiune la unu membru alu familiei Bethlen	11
1372. Actu de impaciuire esitu dela vicevoivodulu Ioanu pentru duoe familii de conditiune diferita, legate prin casatoria	6	1391. Urma de migratiunea libera a locuitorilor tierani	11
1372. Mandatulu lui Emericu voda pentru regularea unoru miediune comunali	6	1391. Urma de forum dominale	11
1372. Donatiunea lui Vladu voda, facuta consangénu-lui seu Vladu, preste cinci comune in districtulu Fagarasiului	6	1391. Se tiene dieta érase la Turd'a	12
1372. Érase privilegiu regescu datu sibiiianiloru	6	1391. Érase urma de confederatiune intre Munteni'a si Poloni'a	12
1374. Alta diploma de donatiune a lui Vladu Domnulu Munteniei, facuta in districtulu Fagarasiului	6	1392. Statutiunea lui Balcu si Dragu in dominiiele loru	12
1374. Unu testimoniulu datu de calugarii dela Clusiu pentru vendiarea unoru locuri	6	1392. Sigismundu érase confirma pe Balcu si Dragu in Cetatea-de pétra	12
1375. Testimoniulu lui Vladu vicevoda alu Transilvaniei in una cauza de judecata, in care obvinu magiari si valachi	6	1392. Diploma de donatiune a lui Mircea, facuta lui Stanciu si Calinu preste comun'a Scoreiului	12
1375. Testimoniulu datu de vicevodulu Ladislau, datu lui Ladislau dela Tiagu in processulu ce avea cu locuitorii romani d'in comun'a oppidana (Oláh-Vásárhely) in comitatulu Dobocci	7	1393. Documentu regescu despre spoliatiuni si deprindari comisse de unii boieri	13
1377. Ludovicu I. dá privilegiu comunei romanesci Feleacu	7	1394. Documentu despre dreptulu pumnului	14
1377. Sententi'a regelui Ludovicu I. in processulu de miediune d'intre comunele Turd'a si Aitonu	7	1394. Donatiune facuta de regele Sigismundu cnezului romanescu Dobra	14
1377. Dieta generale in Transilvani'a	7	1395. Privilegiu regescu pentru comerciantii d'in Brasiovu	14
1377. Decretulu lui Ludovicu I. in contra unoru cnezi si comune romanesci	7	1395. Tractatu de federatiune intre Sigismundu si Mircea	14
1377. Privilegiu regescu datu districtulu Brasiovu	8	1395. Casu de casatoria intre nobile si nenobile si consecentiele aceleia	14
1378. Decretu regescu datu in cause comerciali	8	1397. Diploma de donatiune a lui Sigismundu preste comun'a Geoagiu, facuta unui ostasiu d'in Maramurasiu	14
1379. Regele Ludovicu provóca pe sasi, cá se tiene una adunare generale, in care se'si arate tóte gravamenile loru	8	1397. Privilegiu regescu datu Clusiuului	14
1380. Pap'a dela Rom'a publica jubileu, indulgentie, spre a se aduna bani pentru unu bellu in contra turciloru	9	1398. Processu intre cátiva cnezi romanesci d'in districtulu Hatiegu	15
1381. Mandatulu lui Ludovicu pentru incorporarea unoru comune d'in comitatu la Sasime	9	1398. Rescriptu regescu cátra diet'a Transilvaniei in caus'a decimelor	15
1382. Unu calugaru rom. catholicu cu titlu de episcopu alu Severinului, hirotonesce pe unu secuuiu in Campulungu	9	1399. Stiboriu voda provóca pe nobilii unguri si romani, cá se nu omóra pe neguitorii sasi d'in cauza cá ei omorisera pe unu omu	15
1383. Documentu despre bellu civile si impaciuire intre romanii si sasii d'in regiunea Sibiiului	9	1400. Bull'a papei Bonifaciu IX. in caus'a unoru monasterie	15
1383. Regin'a Mari'a dá functiune de cnezi romanesci in comitatulu Satumaru	10	1402. Epistol'a lui Nicolae voda, in favórea migratiunei libere	15
1383. Regin'a Mari'a face donatiune Omlasiulu cu alte patru comune romanesci	10	1403. Documentu despre revolutiunea croatiloru si a unguriloru in contra lui Sigismundu	15
1383. Regin'a Mari'a donase lui Balcu voivodulu romanescu si fratiloru sei una cetatiuia	10	1404. Se adeveresce cá aristocrati'a transilvana inca se sculase cu arme in contra lui Sigismundu	15
1385. Documentu despre unu processu escatu intre una familia romanésca si alt'a neromanésca, asupra dominiulu Lupsia d'in muntii apuseni	10	1404. Regele Sigismundu demanda cá famili'a Candea se fia introdusa in possessiunea comunei Candea	16
1387. Diploma de donatiune data unoru cnezi romanesci in districtulu Mihaldu (astadi comit. Zarandu)	10	1404. Introductiunea altora duoi cnezi in unu cneziatu romanescu	16
1387. Concessiune regésca data locuitoriloru d'in Sabesiu, cá se se incongiure cu muri	11	1404. Donatiune facuta familiei Bulea dela Criscioru	16
1389. Regin'a Mari'a dá canoniciloru privilegiu, cá in locu de a diecea, se póta lua a nou'a parte d'in veniturile locuitoriloru	11	1404. Alta introductiune a unei familii romanesci in dominiulu comunei Zaicu	16
1390. Regin'a Mari'a scutesce Aiudulu de darea nonei	11	1406. Protestulu unei familii nobile in contra celeilalte, care sarise asupra'i cu dreptulu pumnului	16
1390. Urm'a tractatulu de confederatiune inchiaietu	11	1406. Decretu regescu datu in favórea domniei feudalistice a episcopulu romano-catholicu	16
		1408. Sententia de judecata in altu casu de casatoria amestecata, aristocrati si plebei	17
		1409. Privilegiu datu de voivodii tieriei, comunei Poian'alui Achimu (Zaicani)	17
		1409. Donatiune regésca facuta oficiariulu Voicu, filiulu seu Ioanu, fratiloru si unui veru	17

Nr. fol.		Nr. fol.
1409.	Dezretulu lui Sigismundu, prin care se constata jurisdicțiunea aristocratilor asupra tieranilor in prima instantia	17
1410.	Testimoniu, in care se vorbeste despre vaivodulu Petru si de cnezii romanesci d'in districtulu Beiusiului	17
1410.	Indulgentiele papei Ioanu date familiei Capi	18
1410.	Documentu despre ținerea altei diete in Transilvani'a la Turd'a	18
1413.	Documentu de impaciuire miserabile intre sasii d'in scaunulu Cincului cu romanii d'in districtulu Fagarasiului	18
1418.	Privilegiulu lui Michaiu voda, filiu alu lui Mircea, datu Cisnadeiei	19
1419.	Mandatulu regelui Sigismundu datu in favoarea sasiloru si spre apararea loru	19
1421.	Lad. Ciacu voda face donatiune unui anume Blasiu	19
1421.	Acelasiu Ciacu voda face donatiune lui Costanu, filiu alu lui Iaroslau	19
1422.	Regele Sigismundu recunoște Brasioveniloru drepturi egali cu celilalti sasi	19
1423.	Erași urma de migratiune libera a tieraniloru	20
1424.	Actu de investigatiune in unu casu de dreptulu pumnului	20
1426.	Regele scutesce pe nobili de participare la expeditiuni bellice, cu conditiune că ei se tramita in locul loru pe romani	20
1426.	Sigismundu isi descopere planulu de a readuce pe cavalerii teutoni in Transilvani'a	20
1426.	Privilegiu regescu datu comunei romanesci Brescu (Bereczk) in Secuime	20
1426.	Rescriptu regescu, prin care episcopii si preotii romano-catholici sunt auctorisati, a lua dela romani diecime d'in tote productele, era nobilii sunt scutiti de nou de expeditiuni bellice	21
1426.	Donatiune facuta de Sigismundu lui Feuschinu filiu alu lui Sismanu fostu imperatu alu Bulgariloru	21
1427.	Donatiune regesca in favoarea oppidului Baia-de-Crisiu	23
1427.	Decretu aspru alu lui Sigismundu in contra romaniloru d'in unele districte romanesci	23
1427.	Sententia regesca in favoarea comunei Vulcanu	23
1428.	Copia autentica, care contine prerogativele feudalistice ale nobililoru	23
1428.	Sigismundu scrie magistrului cavaleriloru teutoni, că acestia se se asiedie in forma de cordonu intre Ungari'a, Serbi'a si Valachi'a	23
1428.	Sigismundu face donatiune comun'a Fildulu de diosu	24
1429.	Despre privilegiulu datu calugariloru minoriti	24
1429 si 1430.	Estrasu d'in unu regulamentu militariu	24
1430.	Donatiune feudalistica facuta de vaivodi	24

Protocollele séu processele verbali ale sientieloru comitetului se afla publicate in decursulu luniloru, care cumu au venit, in ordine cronologicu.

Se mai afla respanditu unu numeru respectabile de anunciuri bibliografice.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 1.

Brasiovu 1. Ianuariu 1872.

Anulu V.

Sumariu. Despre numele proprie, gentilitie, geografice, topografice, straine si romane. — Scurta descriere a revolutiunei lui Hon'ra si Cloc'sa d'in 1784. — Una cestiune d'in economi'a nationale. (Continuare). — Procesu verbalu. — Publicarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Despre numele proprie, gentilitie, geografice, topografice, straine si romane.

Dissertatiune tienuta in siedinti'a publica d'in ¹⁵/₂₇ Sept. a societatei academice romane dela Bucuresci.

Dupace unu poporu si patri'a sa cade sub domni'a altui poporu, séu incai sub despotismulu tnei aristocratii de alta limba, abia trece câte unu secolu, candu éta cà numele persóneloru, familieloru, triburiloru de una-data cu alu tierei, cu alu tienuturiloru, cetatiloru, comuneloru rurali, cu alu muntiloru si valiloru, riuriloru si lacuriloru etc. incepu, parte a se schimba cu totulu, parte a se schimosi, deformá, scambá intru atáta, in càtu succesive disparu inca si urmele vechiloru nomenclature.

Prin acésta prefacere infricosiata amu trecutú si noi cu intreg'a patria locuita de dacoromani. Mii de nume curatu romanesce au disparutu cu totulu, éra loculu lorú l'au luatú altele slavice, slavomagiare si nemtiesce, uneori si turcesce. Nu ne miramu de acésta prefacere, pentrucà ea este un'a cónsecentia naturale a decadentiei; au mai patit'o si alte popóra intocma cá noi; deplangemu inse faptulú cu atátu mai virtosu, cà este totusi un'a mare differentia intre perderile ce incercara pe acestu terrenu poporale lipsite de scriptura si de literatura, si intre acelea, care s'au bucuratu de óresi-care cultura scientifica. Preste acésta ne invétia esperienti'a, cà adesea dela sune-tulu unui simplu nume s'au formatu pretensiuni de dreptú, care apoi au fostu ajutate chiaru si cu arm'a in mana. Éca pentru ce uneori philologi'a si ethnografi'a vene nu numai in ajutoriulu istoriei, ci si in alu politiceii si diplomatiei, ba pàna si in ajutoriulu advocatiloru in cause private. Cunóscemu cu totii anecdot'a despre pipa si lulea. Unu ungurenu furase luleao'a unui moldovanu; acésta merge la judele, care trage pe compatriotulu seu inaintea sa. Ungurenulu jura cà elu nu scie, n'a vediutu luleao'a moldovanului. Atunci bietulu moldovanu: Audi me lucrú necuratu, unguerenulu imi furà luleao'a, ii puse nume pipa, si acmù díce cà este a lui.

Turcii dicu càtra greci: Aceea ce cautati voi, adeca Bizantiu, Constantinopolis, Rom'a noua, nu mai essiste! „Acésta e Stambul, si „Stambul“ l'amu edificatu noi, este alu nostru in vecii veciloru.“ Totu asia au patit'o grecii si slavii inca si cu renegatii

loru cei trecuti la legea mohamedana si la natiunea turcésca. Cu ocaziunea taierei lorú inpregiuru tóte numele baptismali crestinesce se cassara, éra in loculu acelora li se dederu nume turco-arabice, precumu Mahmud, Mehemed, Mohamed, Osman, Ali, Isa, Baiezid, Omer etc. etc. Déca istoriografiu turci si arabi nu aru fi aflatu cu cale a insemna curatu despre mai multi renegati, cà cutare pasia, veziru, ciausiu, imbrichoru a fostu grecu, séu bosniacu, ori albanu, séu bulgaru, neci-una-data dupa nume nu ar fi mai potutu afla, séu macaru prepune cineva càtu de puçinu despre nationalitatea lorú.

Schimbarea numeloru facuta inadinsu, cu planu precugetatu, d'in politica nationale, a fostu in tóte tempurile si la tóte popórale ajutata fórté multu prin structur'a organeloru vorbirei cutarui poporu, adeca prin modulu pronunciarei cuventeloru, carele precumu scimu cu totii si audimu in tóte dílele, la diverse popora dífere nemarginitu de multu. A voí se ilustramu aceste a these cu esemple, ar fi a voí se cari apa in mare. Ori-care dictionariu de cele mari, caroru li se adaoge si câte unu cathologu de nume proprie, séu câte unu asia numitu elenchu geograficu, ne dà esemple nenumerate. D'in acelea se póte vedé intre altele, ce au facutu anticii latini si anticii teutoni d'in numele acelorasi tieri, tienuturi, cetati, sate, munti si vali si asia mai departe, cumu apoi in limbele mai noue aceleasi nume au trecutú prin alte si alte schimburi. D'in lat. Aquisgranum germanii facura Aachen, francii Aix-la-chapelle, italianii Acqui. Augusta praetoria italianii ilu pronuncia Aosta. Riulu Athesis ital. Adige, nemt. Etsch. D'in Lacus Iarius se facú lago di Como, d'in lacus Benacus lago di Garda, d'in lacus Verbanus lago Maggiore. Abbatis cella (in Elveti'a) s'a facutu in gur'a nemtiului Appenzell; Augusta Vindelicorum remase Augsburg; Augusta Rauracorum Augst, Aquae Pannonicae (langa Vien'a) se díce astadi Baden; Alpes Carnicae (in Carinthia) se dícu Birnbaumwald; Bolzanum (in Tirolu) Botzen; Brigantinus comitatus Bregenz; Aegida séu Iustinopolis (in Dalmati'a) astadi ital. Capo d'Istria; Cassula (cetate capitala) nemt. Kassel; Curia Rhaetorum (in Elveti'a) nemt. Chur; Confluentia nemt. Coblenz; Forum Julium nemt. Friaul; Augusta Trevirorum nemt. Trier; Vallis Tellina (in Elveti'a) Veltlin etc.

Adesea strainii s'au miratu, că cumu au potutu latinii romanii, incepundu dela Traianu in cursu numai de 176 ani, Daci'a intréga. Acésta inse in ochii nostri nu este neci-un'a mirare, indata ce reflectamu de ecs. la scurtulu periodu, in carele regii Ungariei au magiarisatu unu parte considerabile a tienuturiloru Transilvaniei, éra sultanii turcesci au turcitu că se dicemu asia, intregu imperiulu bisantinu in Asi'a si in Europ'a numai in cursu de 200 de ani. Apoi Traianu si successorii sei n'au romanitu Daci'a numai cu ajutoriulu limbei latine oficiale, ci totu-una-data si mai virtosu prin necurmat'a ei colonizare cu milie de familie de sange romano-italianu, in care singure potea se aiba incredere. Despre modulu magiarisarei isi póte face ori-cine idea, indata ce va fi cu luare-amente la nenumeratele nume câte occurgu in documentele vechi, in care tóte, numirile de mai inainte séu se stersera cu totul si se suplinira cu altele magiare, séu se schimosira asia, in cătu abia, séu neci decumu nu le mai poti cunosce, de ce origine sunt. Nomenclaturele de origine dacica s'au fostu stersu mai de totu, éra locul acelora l'au ocupatu cele latinesci. D'in periodulu emigrarei popóraloru barbare in Daci'a si preste Daci'a mai departe, de si voru fi remasu ceva urme, acelea inse la noi până acumu mai n'au fostu cercetate. Urmele cele mai dese si inprimate mai profundu in Daci'a, sunt cele slavice, d'in care apoi s'au formatu, séu si deformatu, una mare cantitate de nomenclature, atātu unguresci, cătu si romanesci. Dara de unde atâtea si asia potente urme ale limbei slavone in Daci'a? Nu cumu-va si Dacii au fostu de vitia, de rassa slava, precumu le place a crede unora? Pàna se se dea la acésta intrebare grea unu respunsu indestulitoriu, noi la cestiunea de facia se remanemu pe langa aceea ce este adeveritu prin istoria. Pre cătu tempu a duratu imperiulu bulgaro-romanescu, carele inca si dupa venirea unguiriloru in Transilvani'a, se intensese până in lini'a Murasiului si a Têrnavei mari, si dupa aceea până pe tempurile lui Michaiu (1600), adeca preste 600 de ani, limb'a vechia slavóna a fostu adoptata si in Daci'a de limba a statului; apoi sciutu este, că d'in ori-ce limba care ajunge a se inaltia la rangu de limba diplomatica si oficiale, se desvólta una potere farmecatória, ce strabate prin tóte arteriile statului, petrunde afundu până si in relatiunile intime si familiare ale locuitoriloru, destepta si produce in cei de alte limbi nu numai simtiulu necesitatei de a o invetia, ci si unu feliu de ambitiune, séu si numai simpla vanitate de a vorbi limb'a cultivata la curte, in consiliulu de statu, in armata si in tóte cercurile mai alese. Maxima pars hominum auctoritate ducitur. Dara se vorbimu romanesce cătu se póte mai populariu. Cei mai multi ómeni carii ridu de moime, că-ci acelea imiteza miscarile si apucaturele ómeniloru, intrecu pe moime intru imitarea portarei si actiunei celoru dela potere. Fanariotii abia domnira cu limb'a loru un'a suta de ani in Moldavo-Romani'a, si

romanii dela orasie ajunsesera că se le fia rusfne a mai vorbi si a scrie romanesce, pentrucà boierii cultivá numai limb'a grecésca. Dupa noi poporulu magiaru este unu amestecu de rassa turcomana d'in Asi'a de nordu cu unele rasse slavice, de unde si limb'a magiara in materialulu ei este aprópe diumetate slavica. Asia sehimbandu magiarii numirile locuriloru si ale ómeniloru pe la noi, adeca magiarisandu-le, le-au si slavisatu totu-una-data mai multu decâtu fusesera ele slavisate cu ajutoriulu limbei oficiale a imperiului bulgaro-romanescu.

Acestea premisse, se nu ne pregetamu a lua in mana catalogulu numeloru de cetati, oppide (orasie) si comune rurale, de ess. d'in marele principatu alu Transilvaniei*); se adaogemu la acestea numirile pe care le dà poporulu in mai multe tienuturi a le tieri la parti de locuri si hotara, la regiuni, vali si munti, (Plesia, Zapode, Obersiia, Zanóga, Zlatina, Tonoróge, Iazaru, Zagazu, Zavoiu, Pripora, Padina, muntele Négulu s. a. s. a.); luamu langa acestea si numele cá Vladu, Mircea, Nécsi'a, Pero, Paia, Sándor, János, Jancsi, Gyuri, Pali, Julis, Aniska, Márís si nenumerate altele; se damu in fine tóte acestea nu numai in manile istoricului, ci si in ale filologului, pentrucà dupa aceea se audimu dela densei, cumu in modulu acesta, sub atâtea nume straine, atātu tier'a, cătu si natiunea apparu că nesce fientie mascate, pe care séu neci-decumu, séu abia le mai cunosci. Remane adeca pentru totu-deauna unu adeveru practic, că limb'a domnitoria imprime ori-carei tieri si poporu sigilulu si caracterulu nationalitatei sale. Mai cautati una-data, ce au facutu turcii in Asi'a mica si in provinciile europene d'in nomenclaturele eline si latine; au stersu, au schimbatu, séu incai le-au alteratu pe cele mai multe. D'in riurile asiatice Sangarius, Thimbrius, Melas, Halys au facutu Sakaria, Pursuk, Jenischerssui, Kisilirmak; d'in cetatile Sebastia Sivas; Caesarea Kaisarieh; Amisus Samsun; Neocaesarea Nigissar; muntele Taurus Alatagh; Seleucia Selefke; Iconium Koniah; Nicomedia Isnikmid; Dorilaeum Eski-Scher; Melangeia Karadgea Hissar; Belocoma Biledgik; Agrillum Agridge; Hadriani-ad Olympum Edrenos; Chrisopolis Uskudar; Cubuelea Lubludge; Lybissa Gebisa etc.; éra in Europ'a d'in Constantinopolis facura Stambul si'lu transnumira pe turcesce in tóte partile si regiunile lui; d'in Adrianopolis se facu Edrene; d'in Athenae Setines; Philadelphia Alascher; Larissa Jenischehr, Patras Badradgik; Lamia Seitun; Thessalonica Saloniki, Corinthus Kordos; Prailabos Ibrail (la noi Brail'a).

Achrida*) (anticulu Lychaus séu Lychnidus) tur-

*) La altu locu totu in acésta foia amu fostu citatu Elenchus, celu latinescu tiparitu la Sibiu in a. 1824, Geografi'a lui Benigni si Schaematismulu ungurescu tiparitu la Clusiu in 1863.

**) Residentia unui arhiepiscopu bulgarescu. Acésta cetate obvene desu in istori'a bizantina, jace langa unu lacu mare, d'in care ese riulu Drymon, numitu astadi Drila.

cesce Ochri; Scutari (in Albani'a) Iskenderiie; Scutari (Scodra) d'in faci'a Constantinopolei, pe turc. Uskudar; Alba graeca, Arnaud-Belgrad; Castorea Kesriie; Apollonia Avlona. Se apuce inse la mana ori-cine una charta buna a imperiului turcescu modernu si se o alature langa alt'a facuta pentru aceiasi parte a Europei si a Asiei p'ana in Eufratu, inse pe tempulu imperiului romanu d'intre anii 100 si 300 d. Is. Chr., séu si cu alt'a scósa numai d'in istori'a imperiului bisantin (greco-romanu) d'intre anii 800 si 1000. Diversitatea nomenclaturilor in aceleasi charte este fórte batetória la ochi. Scrutatoriulu acelora vede cu ochii sei sufletesci luptandu pe acelasi teritoriu, pe aceeasi suprafacia a pamantului, geniulu unui poporu cu alu celuilaltu, limbele loru intre sinesi. In mai multe casuri, ambele, séu si câte trei limbe contemporane si convietuitorie isi sustienu drepturile loru in usulu de tóte dílele, candu d'in contra, in sferele oficiali, prin urmare si pe acelea charte, care sunt facute d'in porunca si pentru usulu natiunei domnitórie, limb'a acesteia séu domnesce si acilea in modu eschisivu, séu incai dens'a ia preste totu rangulu antaiu. P'intre limbele vii luptatórie un'a cu alt'a, vei ochí pe aici pe colea si limbele mórte, adeca pe antic'a elina si pe latin'a, inse asia, cà ti se pare de ele, cá si cumu aru fi ridicatu capetele d'in mormente si cà aru intreba: Unde amu ajunsu noi? séu: Cine sunteti voi acesteia limbe, care ati incalcatu preste mormentele nóstre?

Totu asia se aruncamu ochii inca si preste chart'a cea mare a Daciei, séu incai preste a Transilvaniei; se ne insemnamu pe ea tóte nomenclaturele, nu numai ale comunelor, ci si ale tienuturilor, si cele usitate pentru denumirea regiunilor si localitatilor, a riurilor, p'eraieloru, f'ontaneloru, lacurilor, baltiloru, la munti si pe siesuri. Ddieule, càta diversitate in nomenclature, ce mai amestecu, ce chaosu de limbi, demne de celea fabulóse dela turnulu Babilonului! Compune vocabulariulu aceloru nomenclature, asia, precumu se audu acelea in gur'a popóraloru conlocuitorie; adaoge la acesteia nomenclaturele câte le vei afla in documentele (chrisóvele) oficiali cá de siepte sute de ani incóce, éra dupace in acestu modu vei avea de inaintea ta unu vocabulariu respectabile, dà-lu pe manile filologiloru celoru mai ageri, séu déca voiesci, si ale celoru mai pedanti, pentru cá se'lu des-faca in elementele sale dupa limbele in care este elu compusu. Afla-vei tu in acelu vocabulariu multe nomenclature comune la tóte trei natiunile conlocuitorie; d'in contra voru fi póte mai multe locuri si tienuturi, care au câte duoe, trei, uneori si patru numiri, cà-ci adeca pre langa cele trei limbe vii, se adaoge si cea latinésca; altele éfasi, si inca fórte numeróse, au numai câte unu nume, éra acela inca este slavonescu, romanitu la romani, unгурitu la unguri si cine mai scie, cumu schimositu la sasi; in fine vei intempina destule, caroru abia le vei da vreun'a-data de fundu,

de origine, pentruca acésta li se perde cu totulu intru intunecimea timpuriloru de mii de ani.

P'ana aci ne ocuparamu mai multu cu nomenclaturele geografice, topografice si orografice. Dara cumu stamu noi óre cu numele proprie a le persóneloru si cu numele ce se dicu gentilitie, séu de familia, séu connume? Cu acesteia inca stamu mai totu asia de reu cá si cu celea topografice. Un'a parte considerabile a numeloru nóstre antice curatu romanesce, adeca romano-italiane, s'au perditu d'in usu éra memori'a loru a remasu numai in multimea de inscriptiuni latinesce, aflate pe pamantulu Daciei si conservate p'ana la noi; altele éra si s'au schimbatu intru at'ata, in càtu abia le mai poti recunósce dupa fisionomi'a loru d'in afara. Cu inbratiosiarea christianismului ne vení si testamentulu vechiu, éra d'in acela ne inundara cu cele mai multe nume jidovesci, p'ana si cu ale unoru femei ca Esther, Judith, Susanna. Se dicemu cà numele jidovesci, cá si cele elinesce adoptate de daco-romani cá si de tote poporale chris-tiane, incai au criteriulu anticitei si alu santitatei datu loru de religione; dara ce cauta la noi nume cá Eduardu, Ferdinandu, Gustavu, Bela, Otto, Rudólfu, Vladimiru, Ida, Olga, Sultana etc., candu unele cá acesteia neci sunt romanesce, séu déca voiti latinesce, neci sunt sacrate prin religione! Nu ne a fostu de ajunsu cu multimea numeloru proprie slave câte occurgu in chronice si in chrisovele vechi, cumu si câte s'au adoptatu chiaru prin baptismu, fara cá se se afle in sinaxariu, mai simtimu ore inca si lips'a numeloru curatu germane, magiare, rusesci, turcesci?

Unii chronicari straini au observatu despre „vlachi,” cà ei aru fi fórte buni imitatori, si cà aru adoptá cu placere datinele si costumele altoru popora. Talentulu, facultatea de a poté imita si decopia pe alti individi si pe alte popóra, póte se folosésca in mai multe inpregiurari ale vietiei. Déca inse desteritatea de a imita se desvolta in daun'a originalitatei si a individualitatei, atunci imitatiunea este condemnabile, pentruca in acestu casu ea este proba, e argumentu, cà lipsesce caracterulu independente.

Credu cà nu me insielu sustienendu, cà in dílele nóstre maiortatea precumpanitoria a daco-romaniloru literati este determinata a lucra cu tóta energi'a pentru purificarea limbei nóstre si cumu amu dice cu legistii, pentru restituirea ei in integrum. Abia sunt diece ani, de candu in Daci'a interioare s'a introdusu pe cale oficiale scrierea cu littere romano-latine. De atunci incóce limb'a facú progresse, caroru asemenea nu mai sciu care limba europena ar mai potea produce d'intru unu periodu asia de scurtu. Inca mai avemu multu p'ana la tienta. Cu tóte acesteia, de va mai merge numai precumu a mersu in acesti diece ani d'in urma, atunci limb'a nóstra p'ana pe la finea acestui seclu va fi reintratu in tóte drepturile sale de hereditate, d'in care fusese dejucata prin epitropii sei nechiamati. Atunci acésta limba va fi intru adeveru

romanésca, pentrucă ea isi va relua materialulu seu de acolo, de unde si are si formele sale antice, pastrate si aparate cu tenacitate si constantia estraordinaria prin tóte vicissitudinile milieloru de ani.

Óre inse in acelasiu periodu de tempu se nu póta suferi numele nóstre proprie si ale tienuturiloru locuite de noi neci macaru câteva correcture in sensu nationale? Sciu eu bene câtu respectu suntemu datori trecutului nostru pe pamentulu Daciei, si n'am uitatu de strins'a federatiune si chiaru communiune in statu a Romàniloru cu Bulgarii slavi, neci că ne este prin potentia a sterge tóte urmele limbei slave d'in istori'a nóstra de pre tempurile, in care aceea ajunsese si dincóce de Danubiú pàna susu in Maramurasiu limb'a statului si a bisericei. Eu inse astadata me ocupa de presentu si de venitoriu, era nu de trecutu. Eu adeca nu pricepu de ess., pentru ce Brail'a se se presente inca si de aci inainte sub nume de Ibrailov, Giurgiu cá Giurgevo, si chiaru in locu de Dunarea slava se nu se scria Danubiú, cumu si, pentru ce se mai figuredie Gârl'a, Gârl'a, Ghirla, Gherla, in locu de Riu séu Flaviu, ori Canalu. Totu asia trebue se coprinda pe ori-ce omu una straina mirare, candu vede scrisu si tiparitu in acte publice officiali romanesci, Kronstadt, Hermannstadt, Karlsburg, Klausenburg, Temesvár, Besztercze etc. S'ar astepta cu totu dreptulu, cá inca in acea parte a Daciei, in care dominatiunea tierei este in manile elementului romanescu, tieriloru, cetatiloru etc. se li se dea numele proprie romanesci, séu inca forma romanésca.

In decursulu aniloru pe pamentulu Daciei se voru infientia multe comune noue, mai mari si mai mici, cumu si stabilimente mari de industria, se voru deschide si mine diverse in sinulu muntiloru. Incai aceloru comune si stabilimente se li se dea pe venitoriu nume latino-romanesci.

In câtu pentru numele proprie (d'in baptismu) ale individiloru de nationalitate daco-romanésca, eu credu asia, că neci-decumu nu póte fi lucru indifferente pentru natiunea nóstra, déca filii ei se voru presenta pe venitoriu inaintea Europei apusene si meridionale sub nume de Bratu, Bucuru, Ivanu, Staicu, Paicu, Raicu, Vladu, Necsia, Stana, Adelaida etc., séu sub nume cá Adrianu si Adriana, Aureliu si Aurelia, Antoniu si Antonia, Claudiu si Claudia, Corneliu si Cornelia, Iuliu si Iulia, Iustinu si Iustina, Octavianu, a, Octaviu, a, Traianu, Cecilia, Clara, Livia si una milie alte nume clasice romanesci.

Póte fi că 'mi va obiecta cineva aceea ce mi s'a obiectatu inainte cu vreo 16 ani, că cele mai multe nume romane classice nu sunt coprinse in sinaxariu, prin urmare că nu aru fi crestinesci. Mi se pare că asemeni obiectiuni nu aru merita multa perdere de tempu. Numele curatu nationali rusesci si in parte grecesci, inca nu se afla in sinaxariu; cu tóte acestea cleruriloru respective inca nu le a plesnitu neci-unadata prin capu, cá se elimine asemenea nume d'in sinulu natiunei. Apoi inse in sinaxariu

neci decumu nu se coprinde numerulu toturiloru santiloru, că-ci acela dupa unii scriptori se urca preste numerulu de 16 mii, éra dupa altii ese si la 40 de mii, fàra inse cá se fia fostu cu potentia de a inregistra undeva numele toturiloru.

Sunt mai multi ani decandu germanii zelosi de totu ce este curatu nationale, propriu alu loru, au scosu d'in istori'a Germaniei unu lungu cathalogu de nume barbatesci si femeiesci d'in stravechime, de candu ei era idololatrii, si le-au recomandatu poporului, pentru că se le dea prunciloru in baptismu. Intocma facu si grecii, si magiarii, că 'si culegu numele loru nationali si inca asia, că elimina pe cele biblice d'in testamentulu vechiu, pentrucă in generatiuniile urmatorie se nu se mai audia; totu-una-data ei alegu séu nume istorice memorabili, séu incai multu semnificative, cu care adeca este inpreunata vreuna idea mare, séu virtute eminente.

Éca largulu si frumosulu campu, pe care avemu se imitamu pe alte popora, nu prin usurparea d'in partea nóstra a numeloru care sunt proprietatea loru, ci prin reintrarea in possessiunea numeloru proprie, la care avemu noi dreptulu de hereditate.

Domnii mei! Dissertatiunei mele de astadi ii lipsesce cu totulu acea legatura a partiloru ei, pe care o cere logic'a rigorosa. — Scopulu meu inse neci nu a fostu cá se me incercu a convinge prin ajutoriulu dialecticei, ci singuru si numai a deturna luarea-amente a contemporaniloru nostrii la una cestiune care mie mi s'a parutu destulu de momentósa, pentrucă se'mi permitu a ve lua doue trei patrarie de ora d'in tempulu de care dispuneti. Mai departe remane la intiept'a Dv. apretiare a decide, déca materi'a despre care eu ve vorbiu numai in modu cá se dicu asia, rapsodicu, merita cá se meditamu asupra ei cu seriositate.

Domniloru! Doctrinile renumitului naturalistu Darwin tienu spiritele invetiatiiloru Europei in mare agitatie. Departe se fia dela mene cá se recomandu acelea doctrine a le faimosului naturalistu cá nu sciu ce dogme; d'in contra me temu, că acelui eruditu inca i s'ar potea aplica in mai multe respecte cunoscut'a sententia: Scientia inflat (scienti'a inganfa). Are inse Darwin una doctrina, a carei essentia se coprinde in puçinele cuvante: In tóta natur'a decurge lupta perpetua pentru essistentia. Fientiele cele mai debili si cele mai lenesie se estermine prin cele mai tari si prin cele mai active, in interessulu essistentiei acestora. Doctrina fiorósa acésta. Ce'i vomu face inse, déca in lumea morale si organica a omului nu numai istori'a, ci si filologi'a viene intru ajutoriulu ei.

A ne cultiva limb'a si a o face se strabata in tóte ramurile vietiei nationale, inca este a luptá pentru essistentia. Ori unde precumpanesce poterea assimilatoria, acolo este si victori'a. Poterile nedesvoltate disparu de sinesi. fàra a lasa in urma loru vreunu effectu. Am disu.

G. Baritiu.

Scurta descriere a revoluțiunii lui Hori'a și Cloșca d'in 1784.

Redactata după auctorii Bar. Bruckenthal, gubernatoriulu Transilvaniei pre acelu tempu. Teleki Domokos, Szilágyi Ferencz, Tesauru de monumente de Papiu etc.

I.

Voliendu a scrie cu fidelitate revoluțiunea lui Hori'a, mai înainte de toate, trebuie se aruncam o privire preste referințele și impregiurările acelu tempu. Trebuie se studiamu, că în ce stare și impregiurari s'au aflatu aceli factori, carii au produsu acea scena sangeroasă, carea a consumatu atâtea victime și a fostu atatu de funesta în consecențele sale. Cunoscuti cu impregiurările acelu tempu, trebuie se ne incercam a afla adevăratulu isvoru și adevărat'a causa, care a produsu acea revoluțiune tieranăscă.

Erumperea revoluțiunii lui Hori'a în Transilvani'a s'a templat în an. 1784. Pre acelu tempu domniă nemoritoriulu imperatu Iosifu II., acelu domnitoriu d'in cas'a habsburgicu-austriaca, carele petrunsu de idei înalte, voiă a face reforme aduncu strabatatorie în imperiulu seu. Trebuie a se premita, că Iosifu II., pre candu muma sa imperatés'a se află încă în viață, pre la a. 1773, visitase patri'a noastră Transilvani'a. După ce elu în 1780, după mórtea mumei sale imperatese, luase frenele gubernarei, numai decâtu în anulu urmatoriu, și pasă pre fatia, cu întreprinderile sale reformatorie. Asia introduse concivilitatea universale, decretă toleranți'a religioasă și publică decrete favoritorie sortiei tieraniloru, cumu: decretulu de liber'a emigratiune, adeca: dede voia tieraniloru iobagi de a'si poté schimbá pe domniile sei, deca se simtiau asupriti, cumu și alte usiurari. Nemuritoriulu imperatu Iosifu II. nediciă a realizá sublimulu principiu alu egalitatiei de drepturi politico-nationale. Dar reformele imperatoriulu Iosifu II. tientatorie la usiurarea și imbunarea sortiei supusiloru sei, nu casunara impresiune placuta în antagonistii principialoru sale. Ba aceste reforme, intaritata în gradu mare asupra'i, pre acele caste, care-si teme-au privilegiale și prerogativele sale, de care se bucurasera în tempu îndelungatu. De aici urmă în modu naturalu, că castele privilegiate devenira inemicii cei mai resoluti ai reformelor întreprinse de imperatulu Iosifu II., pre candu de alta parte clas'a asuprita... adeca: tieranii, se implura de speranți'a unui viitoriu mai bunu, mai fericitu.

În an. 1783 imperatulu Iosifu II. spre a se informá și mai bene despre referințele patriei noastre, și respective despre sórtea supusiloru sei, visită de nou Transilvani'a. Romanii alergara acumu d'in toate partile la imperatulu și domnitoriulu seu, 'lu încarcă cu plansori amare, asupra sortiei sale celei precare, geluinduse, că de si imperatoriulu, că unu adevăratu parente, dede decrete favoritorie pentru usiurarea sortiei loru; totusi acele decrete nu se pusera

în lucrare, și sórtea loru deveni nesuferibila. Această stare deplorabila a tieraniloru inversiună animele și dede ansa la erumperea nefericitei catastrofe d'in an. 1784, carea rapí în undele sale, atâtea victime inocente. Acea catastrofa se însemnă în istoria cu numele: „lumea lui Hori'a, séu revoluțiunea lui Hori'a.“

Deci dara, deca vomu cercá după cauzele adevărate ale acestei revoluțiuni, vomu aflá cauze îndepartate și cauze mai deapropo, care au contribuit mai multu séu pote esclusivu la erumperea aceleia. *) Că cauze îndepartate se potu considerá relatiunile urbariali ale Transilvaniei, condițiunea de servu a poporului romanu, și respective condițiunea iobagimei în generale; ér că cauze mai deapropo, d'in care s'a dezvoltatu nemidlocitu erumperea rescólei, se potu considerá relatiunile dominiali, ale dominiului erariale în Zlatu'a. În urma, că unu factore accidentale, se mai pote considerá, și conscriptiunea poporului d'in unele parti ale patriei, întreprinsa cu scopu de militarizare. Ceea ce poporulu cu atatu o doriá mai tare, cu câtu că cugetá, că prin militarizare se va liberá de prestațiunile iobagiali, devenindu proprietariu liberu preste mosiór'a sa.

Este cunoscutu d'in istoria, cumu-că relatiunile urbariali au casunatu și mai înainte revoluțiuni tieranesci și anume în 1437, după aceea 1514 sub conducerea lui Dozsa în Ungari'a, ale carei triste consecențe le simtiseră amaru în decursu de seculi și tieranii d'in Transilvani'a, cu toate că teatrulu revoluțiunii lui Dozsa, fú numai Ungari'a. Căci se scie, că de si revoluțiunea lui Dozsa s'a frantu prin eroismulu transilvaneniloru, condusi de vaivodulu Ioane Zapolya: totusi poporulu acestei patrie, cu toate aceste se aruncă în catusiele cele mai grele ale iobagimei, danduse sub dispozițiunea libera a domniloru sei, și condemanduse pentru totudeauna, că se nu póta avé alta proprietate, decâtu numai sembri'a séu plat'a pentru munč'a, pentru ostend'l'a sa. Ce e dreptu, că pre acele tempuri, neci în alte state ale Europei nu s'a bucuratu poporulu de o sorte libera, înse totusi catusiele, ce li-au portatu poporulu d'in Transilvani'a, în unu tempu atatu de îndelungatu, se paru a fi fostu cele mai grele.

Ar fi fostu de speratu, că sorte poporului patriei noastre, se se usiureze pre tempulu principiloru nazionali, fiendu-că pre atunci prin luptele religio-narie, strabatuseră și în patri'a noastră unele radie de libertate; dar aceea sorte nu s'a usiuratu, ba încă în locu de-a se usiurá, legelatiunea patriei pare că se întrecea întru aspierea și degiosirea sortei iobagimei, căci tieranimea și resp. romanii, devenira acumu asupriti, nu numai în respectulu politicu, ci și în respectulu confesiunale, devenindu a fi numai tolerati, adeca se mai suferea numai „propter regni emolumentum.“ Numai în tempurile mai tardie și mai cu séma pre tempulu Mariei Teresiei s'a usiurat în câtu-

*) Vedi pre Szilágyi.

va aspr'a condițiune a poporului țieranu. Nu se pôte negá neci aceea, cà au fostu multi domni cu ânima nobile si umana, carii fatia cu iobagii sei au datu dovedi de buni parenti; ideile timpului inca au mai influentiatu in favórea usiorarei sortei iobagesci; cu tóte aceste atari usiorari fura numai nescari esceptiuni dela regul'a permanenta. Deci trist'a sorte a iobagimei a desvoltatu o ura a țieraniloru asupra domnilorui sei, d'in carea erupse crancen'a revoluțiune a lui Hori'a.

Ceea ce dice contele Teleki Domokos in opulu seu „A Hora támadás története“ pag. 1—2, cumuca, cu privire la revoluțiunea lui Hori'a, ar fi influentiatu asupra romaniloru, muscalii, si cà eli aru fi trasu pre romani in partea intereselor panslavistice, si cà regimulu austriacu d'in asta cauza ar fi lucratu la unirea romaniloru cu scaunulu Romei, nu se paru a fi fundate cu neci unu temeiu, cu neci unu documentu, cà-ci domnulu conte inca numai afirméza, inse nu documentéza, si neci credemu, cà atare asserțiune se se póta documentá. Ér causele proselitismului religionariu, indreptatu in contra unirei cu Rom'a, ce se manifestá pre tempulu lui Sofronie si Visarionu, fura cu totulu altele, ér nu acele pre care le crede dn. conte, adeca nu fura agitatiuni ascunse muscalesci, prin vendietorii de icone etc. (vedi Teleki pag. 9).

Causele adeverate ale acestei scene, care amu fi doritu d'in ânima, cá neci odata se nu se fia mai pomenitu cá fapta pre paginile istoriei patriei nóstré, fura cele insirate mai susu. Foculu erá sub spudia, si numai ceva nutrementu i trebuia, cá se erumpa in flacara apriata, si éca asupra iobagiloru d'in dominiulu erariale d'in Zlatn'a aprensera foculu de sub spudia, si elu erupse in mare flacara. Deci relatiunile iobagimei d'in dominiulu erariale d'in Zlatn'a, cumu dice si Szilágyi F. in scurt'a istoria a rescólei Romaniloru publicata in 1865, suntu caus'a mai deprópe, séu mai bene, ansa nemidiulocita, care au casionatu erumperea focului revoluțiunariu in tóta furi'a sa. Se scie d'in acte oficiali, cà iobagii dominiului erariale d'in Zlatn'a, recursera la inaltele locuri resp. la guberniu, de repetite ori in contra asupririloru si apasariloru, ce li-se facea d'in partea oficialiloru dominiali si comitatensi si mai alesu dela an. 1778 incóce; inse plansorile si gravaminile loru nu fura ascultate; ma sortea loru devení totu mai aspra si mai vitrega. E fapta, cumu-cà pre la an. 1780 pre tempulu domnerei Mariei Teresiei insusi Hori'a a fostu la Vien'a, spre a se plange in numele comitentiloru sei iobagi, d'in dominiulu erariale alu Zlatnei, asupra nepastuiriloru ce li-se facea. Cu asta ocașiune in caus'a iobagiloru d'in dominiulu erariale, a datu Hori'a si unu recursu la cancelari'a aulica transilvana, (acelu recursu se afla si in colectiunea lui Szilágyi). In acelu recursu se adusera inainte mai multe gravamine, mai alesu unele cá aceste, adeca: cà banii cari-i plateau iobagii dominiului s'au urcatu, asemenea

s'au maritu si servitiale; cà dreptulu de carciumaritu li-s'a luat, danduse in arenda s. a. Pretensera deci, cá acele gravamine se se vendece. In a. 1782 si 1783 inca si-au repetitu iobagii dominiului erariale plansorile si gravaminile lor, versulu loru inse resuná si astadata indesiertu.

In tóte trei dominiurile camerali d'in Zlatn'a, anume in celu de susu, de midiulocu si de diosu, erá d'in tempuri vechi unu esercitiu sanctionatu prin usu indelungatu, cá dreptulu de carciumaritu se se dea comunelor satesci pentru responderea unei tace amesurate, prin urmare, dupa depunerea acelei tace, fiacare locuitoriu d'in acele comune avea libertate de a si procurá vinulu necesariu de unde i placea si de unde voia; totu-odata avea libertate a ferbe vinarsu si a'lu folosi pentru sene, séu a 'lu vende.

Pre la a. 1778 se introduse tacs'a venderei de vinu (anume 1½ cr. pentru fiacare védra de vinu si 1 cr. pentru fiacare cupa de vinarsu); inse acésta tacs'a erau detori se o respundia numai aceli locuitori, cari se ocupau cu venderea vinului; celialalti locuitori erau liberi de a se ingrigi de procurarea vinului necesariu.

Dara in an. 1781 s'a templat mare schimbare in asta privintia. Unu capitanu dela calareti cu numele Aaronu, retrasu d'in servitiu, luá in arenda dreptulu de carciumaritu, pre langa indatorirea de a respunde pre fiacare anu 12,000 fr. Dar acela nepotendu plati neci antai'a rata, i-se luá arend'a carciumaritului, danduse pre 6 ani la doi armeni cu numele Martinu Bosnyák si Martinu Patrabanu (vedi totu pre Szilágyi F.).

Acesti speculanti n'au lipsitu a stórcé càtu mai mare folosu d'in arenda, intrebuintiandu tóte midiulócele speculative, câte le-au potutu escugetá, cumperandu beuturi eftine si vendiendule scumpu; ba inca pedepseau pre acelia, cari 'si duceau vinu in glagi pre cale, si comisera asupra locuitoriloru mai multe asupriru de acestu feliu. Ba inca aceli arendatori si vinulu tramisu d'in Abrudu, preotiloru d'in Abrudielu, pentru servirea Lyturgiei, inca l'au sequestratu. Se póte deci usioru cugetá, cà asemenea casuri voru fi nemultiamitu in mesura mare pre locuitori.

Nemultiamirea ce totu crescú, in urma erupse in opoșiune fapteca. Campenii avea unu dreptu vechiu consacratu prin usu si privilegia, cà cu ocașiunea terguriloru d'in lun'a lui Maiu, fiacare locuitoriu avea libertatea a vende vinu, ma comunitatea poté luá si o mica vama dela vendiatorii straini. Arendatorii voliendu a impedeá daunele ce li-se casionau prin acea impregiurare, in 24. Maiu 1782 tramisera la Campeni doi ómeni inarmati cu pusce si cu sulitie, care se amble prin tergu cá padiatori, si se impedece escesele comise de poporu. Acést'a dispoșițiune noua a arendatoriloru a fostu o provocare fatia cu poporulu, care si altufeliu erá fórté irritatu asupra lor. Deci, dupace unu individuu calare si inarmatu, anume Isaacu Cosiotianu, a calcatu

pre unu tieranu crisianu, acesta cu bat'a ce o avé in mana, sparse fundulu unei buti de ale arendatoriului; totu atunci unu aktu individuu cu numele Vertanu, se certà cu unu iobagiu d'in Riu-mare; acestu d'in urma, cu ajutoriulu mai multoru tierani, urmà esemplului ce'lu dede crisianulu, si asia multimea iritata sparse fundurile toturoru butiloru arendatoriloru, vinulu curse si judele comunei Riu-mare, Dumitru Todea, carele tocma era de fatia, numai cu mare greutate a potutu retiené pe poporu dela continuarea esceselor, si anume dela intrarea in pivnitiele arendatoriloru.

Numitulu escesu si-a avutu urmari serióse. Arendatorii nu voiau a mai continuá venderea vinului in Campeni si in dominiulu de susu. Acésta cauza devenindu inaintea tesaurariatului regiu si de acolo la gubern. regescu, a datu ansa la mai multe desbateri, pàna candu prin retragerea arendatoriloru in lun'a lui Aprile 1783 a luat a mana vinderea vinului, dominiulu erariale; inse prin acésta schimbare iobagii erariali n'au castigatu nemica.

Cu asta ocasiune gubern. reg. a ordinatu investigarea dupa auctorii escesului d'in Campeni, si spre scopulu acésta, in primavér'a numitului anu, s'a emis o comisiune, care dupa ce-si finí lucrulu seu, se arestara 23 individi mai vinovati d'in dominiulu de susu. Dupa ce li-se fece procesu inaintea unui scaunu dominale, unii d'intre ei se elibirara pre langa garantia, pentru castigarea de atestate, altii se condamnara parte la temnitia, parte la 50 séu 99 bate! ér cinci la mórte; dara pre cesti d'in urma i eliberà dela mórte gubern. regiu, schimbandule pedéps'a in intemnitare de unu anu. séu doui ani. Daun'a comisa prin escesulu numitu s'a pretiuitu in 8708 fr. 44³/₄ cr., si raspunderea acestei sume s'a aruncatu pre locuitorii dominiului de susu. Sum'a aruncata nu s'a potutu incassa tóta, decàtu numai 6179 fr. 23 cr. Déca cumuva la escesulu intemplat in Campeni, a fostu de fatia si Hori'a, si a luat parte insemnata la elu, acésta e de securu, inse cà fost-a si elu intre celi condamnati? si ce pedépsa i-s'a dictatu? nu se scie, celu puçinu nu se pomenesce in memorandumu dela Sibiu, ce se tiene de colectiunea lui Eder. Atàta e securu, cà in primavér'a anului urmatoriu 1784 noue comune, ce se tienu de dominiulu erariale d'in Zlatn'a, tramisera càtiva deputati la Vien'a, intre cari era si Hori'a, cá se se planga in contra urmariloru numitei judecati, si se cera si leuirea altoru gravamine. Aceia cu dto. 13. Aprile 1784 primira respunsu, cumu-cà voru fi scutiti in contra investigatiuniloru ulterióre, pàna candu la locurile mai inalte se va decide asupra deschiliniteloru plansori si cereri, ce le-au fostu asterntu in anii de mai inainte.

Aceste cereri si recourse deosebite le-au asternutu iobagii dominiului erariale dela Zlatn'a la prea inalt'a curte in anii 1780—83 in contra deosebiteloru aparari si nedreptatiri, si tóte suntu inserate in estrasu in opulu cancelariei de curte, cunoscutu sub numele

„Inquisitio Zalathnensis“ care contine 58 còle. In acestu opu se descrie intr'unu modu prea tristu starea nedrepta a numitei iobagimi, a deschiliniteloru gravamine, ce o apasá, a trasuriloru etc. Gravaminele coprindu 59 puncte, tóte inserate in 13 clase. Intre aceste clasea a 12 coprinde mare parte gravamine vechi religionarie ale neunitiloru. Si trebue se insemnamu bene, cà pre candu catra finea an. 1784, erupse lumea lui Hori'a, tóte acele gravamine erau inca nevindecate, ma gubernulu se ocupá cu acele inca si an. 1785 si 1786. (Vedi totu pre Szilágyi.) Cu ce resultatu? nu potemu sci; destulu atàta, cà in an. 1785 se retacira séu perdura tóte. actele tienatórie de acea cauza, si asia anevoia a potutu se aiba acea cauza vreunu resultatu favoritoriu dupa aceea. Deci dar e unu adeveru constatatu pre deplinu si afara de tóta indoial'a, cumu-cà unu factoriu principale, carele a grabitu escarea scenei sangeróse, fù nevindecarea gravamineloru iobagiei in decursu de atàti ani si traganarea ei fàra de capetu.

(Va urma.)

Una cestiune d'in economi'a nationale.

(Continuare.)

Statulu se face organulu invasiunei jidovesci deschidiendu-i elu insusi portile comuneloru si asiediendu pe jidovi prin sate cu antoritata ce li da asupra primariloru si asupra sateniloru, calitatea loru de agenti ai statului; ajutandu-i astufeliu a-si intinde dominatiunea si exploatarile si a duce ignominia, miser'i'a si viciile ce bintue nefericitele sate d'in Moldov'a, si in partea de tiéra crutiata pàna acumu de acésta calamitate.

Statulu vine in ajutoriulu cotropirei jidovesci, si se aliaza cu densa in contra natiunei, dandu jidoviloru, pe langa insemnatele midiulóce de care ei dispunu prin poternic'a loru sistema nationala, prin bancile jidovesci d'in tiéra si d'in strainatate, dandu-le poternice resurse de a manuí, subt forma de accise, de intreprinderi si de feliiurite afaceri publice, capitalulu publicu alu romaniloru, fondulu budgetului statului si alu comuneloru. Acestu capitalu este proprietate si fondu nationalu, elu constitue celu mai poternicu midiulocu de intreprindere alu romaniloru; cá astufeliu, elu trebue se opereze in manile romaniloru, in intielesulu si desvoltarea romanésca, pentrucá, servindu la trebuintiele statului, sé fia totuodata unu agentu de sporice alu avutiei romaniloru, de reinsufletire si de desvoltare a fortieloru loru productive, a spiritului loru de afaceri, a educatiunei loru comerciale.

Prin sistem'a nóstra economica, acestu capitalu alu natiunei, devine unu midiulocu de intreprindere alu jidoviloru, fonctionandu in manile loru cá instrumentu de a absorbi ecsistentia nóstra, munc'a nationala, a serací si derimá pe romani.

Fondulu budgetului statului si alu comuneloru este puterea colectiva a natiunei, in ordinulu economicu, asia cumu este, in sensulu militariu, fortia armata.

Acésta putere colectiva a natiunei noi o punemu la dispositiunea jidoviloru, a destructoriloru nostri. Isi póte inchipui ori-cine, ce positiune si ce influentia politica li damu in statu, dandu-le in mana asemenea putere. Cu densa ei domina comerciulu si piatia romana priutr'ensa punemu indirectu subt aternarea loru, statulu, interesele nóstre si relatiunile nóstre nu numai dintre noi cu strainii, dar chiaru si relatiunile dintre noi cu noi.

Astufeliu noi insine damu arme destructoriloru nostri. Midiulócele nóstre de statu lucréza la daramarea nóstra. Ceea ce trebue se ne scape, ne perde. La asia idiota nepasare amu ajunsu!

Socotindu ca accisele, intreprinderile, aprovisionamentele óstei si ale diferiteloru servicii ale statului si ale comuneloru, constituie afaceri de celu puçinu 150 milióne lei vechi pe anu, — care tóte acestea se intreprindu fàra capitalu propriu, numai prin manuirea fonduriloru budgetare, — si admitandu la aceste afaceri unu beneficiu anualu numai atàta càtu este admisu si recunoscutu cá legitimu, adeca numai de 15%, vedemu cà pe fia-care anu trece d'in averea romaniloru la jidovi, numai dela acésta singura ramura a economiei nóstre, o suma de 22½ milióne lei vechi, ér in diece ani 225 milióne; — suma care nu se mai întórce la romani decàtu cá midiulocu de a stórce si ceea ce le-a mai remasu.

Nu este acésta comunismu si mai reu decàtu comunismu?

Se adaogemu la aceste perderi materiale, pagube de natura multu mai insemnata pentru ecsistentia nóstra sociala si politica: Sustragendu-se d'in man'a romaniloru intrebuintiarea unui capitalu atàtu de insemnatu, si inlaturandu-i prin acésta de pe terenulu comercialu, este nu numai a-i despolia de „alu loru,” dar este a li redicá midiuloculu de a-si intretiené si desvolta practica si inteligentia afaceriloru, spiritulu de intreprinderi, educatiunea comercialá, si prin acésta, cultura sociala si politica ce da comerciulu; — este a li destruge fortiele productive, spiritulu creatoriu alu avutiei care este mai multu decàtu avutia. Éta de unde vine nepotintia economica, sociala si politica a romaniloru, si puterea jidoviloru.

Inse cá si intr'o colonie, in spiritulu politiciloru nostri, interesele statului sunt despartite de ale natiunei. Reulu ei nu este si alu statului. Ceea ce strainii storcu dela natiune nu se considera ca luat de statu. De aceea nu se face neci unu casu, ca averile trecendu dela romani la straini, natiunea seracesce si cade, ca chiaru isvórele dela care provinu impositiele séca si ca statulu romanu se destruge.

„Nurimu vaca ce ni da lapte cu carnea ce i-o tuiemu dela cóste, si credemu ca ne va da pururea lapte,” dupa ingeniósa observatiune a unui economistu.

Astufeliu statulu nu numai ca nu acorda neci o solitudinea, neci o protectiune comerciulu romanu, cumu au facutu si facu tóte statele pentru alu loru, dar sustrage romaniloru si propriile loru midiulóce, cu care s'ar poté constitui clasa de midiulocu romana, si le trece la jidovi.

„Istori'a ne arata ecsemples de natiuni intregi care au peritu pentruca n'au sciutu, la tempu oportunu, se resolve marea problema de a asigura independentia loru morala, economica si politica, prin infientiarea de manufacturi si prin constituirea unei clase puternice de industriali si de comercianti.” (F. List système national d'Economie politique p. 111.)

Caderea imperiului romanu a provenitu d'in cauza „destrugerei acelei clase de midiulocu, careia Rom'a îi datoria fortia si libertatea sa.” . . . „Éta caus'a totoloru resturnariloru cari au urmatu; cà-ci cu acésta classa a disparutu patriotismulu, disciplina si virtutea vechiloru moravuri; cu densa a peritu eehilibrulu statului. . .”

„Prin destructiunea clasei de midiulocu, statulu romanu, 'si-a lipsitu politicamente.” (V. Durny Histoire Romaine jusqu'à l'invasion des barbares p. 185, 188. Paris 1867.)

Statulu nostru nu numai ca nu lucréza la intemeierea clasei de midiulocu romane, dar d'in contra lucréza elu insusi si cu midiulócele de statu ale romaniloru la ruina ei si la constituirea acelei paturi comerciale jidovesce (clas'a de midiulolu) supra-pusa natiunei romane, patura care va fi piatra mormentala a nóstra.

Unui asemenea regimu economicu nu ar poté rezista neci statulu celu mai puternicu!

Cumu póte se mérga o natinne ai carei politici nu au mobilulu nationalu si scopulu nationalu, si cari dicu ca patriotismulu este unu prejudiciu? Ce sórta aru poté se aiba o armata, alu carei statu majoru, subt cuventu de „omu si omu,” ar dice „invinga cine va invinge,” — si inca ar dá inamiciloru positiunile si midiulócele ei de resistentia?

Intielegemu cà o natiune cá si unu individu se se lipsésca de viétia esterióra; intielegemu cà in comerciulu internationalu, se fimu cumu suntemu reprezentati numai de straini. Dar este cu neputintia a ne lipsí si de viétia interióra. A da in manile strainiloru si relatiunile cele mai intime dintre noi cu noi, este a sferíma cu deseversire viétia nóstra organica, este a ne descompune, a ne atomisa, a ne sinucide.

Oprirea invasiunei jidoviloru la frontiera, candu sistemulu nostru de statu o atrage, este ridicula, este incercarea zadarnica de a aplica remediulu asupra efectului, ér nu asupra causei. — Caus'a navalirei jidoviloru in tíera este politica nóstra economica. Efectulu nu va inceta, in càtu tempu nu va inceta cauza.

Acésta nenorocita politica economica a avutu de rezultatu fatalu:

Ruinele degiá pré mari ale economiei nóstre nationale; sfarímarea claseloru economice; cotropirea de

cătra straini a comerziului d'in intru, asigurat in tóte statele filoru natiúnei; si nimicirea industriei nationale, cari facu parte d'in sistemulu organicu alu natiúnei; prin urmare desorganizarea si stricarea legatureloru ei celoru naturali.

(Va urma.)

Nr. 310—1871.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a lunaria a comit. asociat. trans. tiente in 5. Dec. c. n. 1871 sub presidiulu dlui vicepresedinte Iac. Bolog'a, fiendu de facia domnii membrii P. Dunca, E. Macelariu, P. Manu, I. Hannia, I. Tulbasiu, P. Rosc'a, C. Stezariu, I. V. Rusu si I. Maximu.

§ 166. Dn. cassariu presentéza conspectulu despre perceptiunile si erogatele asoc. dela siedinti'a lunaria d'in 8. Noembre a. c. pâna la siedinti'a presenta. D'in acestu conspectu resulta, cumu-cà in restempulu numitu s'au incassatu 795 fr. 90 cr. si s'au erogatu 263 fr. 57 cr. (Nr. prot. ag. 308, 1871.)

Spre scientia.

§ 167. Totu dn. cassariu presentéza conspectulu despre starea fondului de academia, carele are in proprietatea sa 4925 fr. 10 cr., prin urmare dela siedinti'a lun. d'in 8. Noembre a. c. pâna la sied. pres., a mai crescutu cu 555 fr. 47 cr. (Nr. prot. ag. 309, 1871.)

Spre scientia.

§ 168. In legatura cu conspectele d'in §§-ii precedenti (166 si 167), se referéza in specialu, despre banii incursi la asoc. dela siedinti'a trecuta, parte cá tacse de membrii fundatori, ordinari si ajutatori, parte cá contribuii la fondulu academiei, cumu si in fine cá prenumeratiuni la Transilvani'a pre anulu curentu, si anume:

a) prin directiunea despartimentului cercuale alu Sibiului (III), s'au tramesu cá tacse de membrii fundatori, ordinari si ajutatori sum'a totale de 660 fr. 90 cr. (Nr. prot. 307, 1871);

b) dela dn. directoriu gimn. in Beiusiu, Teodoru Kövari cá tacsă de membru ord. nou 5 fr. (Nr. prot. 291, 1871);

c) dela dn. parochu si protop. onorariu in Stragi'a, Clemente Tamasiu cá tacsă de membru ord. pre 18⁶⁹/₇₀, 187⁰/₁, 10 fr. (Nr. prot. 294, 1871);

d) prin dn. directoriu gimn. in Beiusiu, Teodoru Kövari, s'au tramesu cá contribuii in favórea fondului de academia, dela domnii profesori gimn., dela studentii d'in unele clase gimnasiali, cumu si dela alti benefactori, in fine venitululu curatu dela una petrecere de jocu arangiata totu in favórea fondului academiei, cu totulu 113 fr. (Nr. prot. ag. 291, 1871. A se vedea publicarea acestoru contribuii in Nr. 23 alu Transilvaniei d'in an. cur. pag. 280).

e) dela dn. capitanu pens. si cassariu alu asociat. Const. Stezariu, s'a incassatu ofertulu subscrisu in favórea fondului academiei in siedinti'a comitetului d'in

30. Maiu a. c. (§ 17), in una obligatiune de statu convertita, de 100 fr. (Nr. prot. ag. 303, 1871);

f) in fine cá prenumeratiune la Transilvani'a pre anulu cur. au incursu 5 fr. (Nrii prot. ag. 292 si 300, 1871).

Se iea spre placuta scientia, si secretariatulu se insarcinéza pentru membrii fundatori si ordinari noui ai asoc. de sub a) si b), a espedá respectivele diplome; ér dlui oferente la fondulu academiei de sub lit. e) i se esprime recunosciantia protocolaria.

§ 169. Dn. cassariu presentéza unu documentu, prin carele se constatéza, cumu-cà in interesulu sporierei fondului de academia, a cumpératu un'a obligatiune urb. trans. de 100 fr. cu pretiulu reale in val. austr. de 80 fr. 53 cr. (Nr. prot. ag. 304, 1871).

Spre scientia.

§ 170. Consistoriulu metropolitanu d'in Blasiu, pre langa comitiv'a d'in 17. Oct. a. c. Nr. 2488, tramete o consemnatiune despre tenerii stipendiati d'in fondurile aflatorie sub dispunerea si administrarea aceluia, si totuodata recerca pre comitetulu asoc., cá, dupace juristulu Elia Danila, dupa cumu se vede d'in respectiv'a consemnatiune, estipendiatu si d'in partea asoc., si-si d'in fondulu Romantiauu, se se provoce a se dechiará in scrisu, déca remane pre langa avutulu stipendiu romantianu, séu ca voiesce a abdice de acela, si a remané cu stipendiulu conferitu d'in partea asociatiunei de 150 fr. (Nr. prot. ag. 289, 1871).

In legatura cu acesta secret. II. arata, cumu-cà in consemnatiunea amentita se mai afla si tenerulu Vasilie Borgovanu, studente in a VIII. clase la gimnasiulu d'in Naseudu, carele totu-odata are si d'in partea asoc. unu stipendiu de 50 fr.; deci propune, cá d'inpreuna cu susu numitululu teneru, se se provóce si acesta, pre calea respectivei directiuni gimnasiale, cá se se dechiaré, ca pre langa care voiesce a remané d'in conferitele stipendia, avendu la tóta intemplantia a abdice de unulu d'in acele.

Se decide cá ambii teneri susu-numiti se se provóce a se dechiará in sensulu mai susu indigitatu, si apoi dechiaratiunile resp. se se impartasiésca la tempulu seu, cu venerabilulu consistoriu metrop. d'in Blasiu spre ulterior'a dispunere.

§ 171. Consistoriulu archi-diecesanu d'in Sibiui, pre langa comitiv'a sa d'in 22. Oct. a. c. Nr. cons. scol. 293, inca impartasiesce d'in parte-si, o consemnatiune despre tenerii stipendiati d'in fondurile aflatorie sub dispunerea aceluia (Nr. prot. ag. 296, 1871).

Totu-odata secret. II. observéza, cá in consemnatiunea amentita nu se afla neci unu teneru, carele se aiba vreunu stipendiu si d'in partea asoc.

Se iea spre scientia.

§ 172. Se presentéza reversulu stipendiatului asoc. Alecsandru Gram'a, d'in 18. Noembre a. c., prin carele acesta se deoblega, cumu-cà dupa absolvarea studialoru va servi in patria, in cătu-si va allá postu corespundietoriu (Nr. prot. ag. 297, 1871).

Spre scientia.

§ 173. Se presentéza scrisorile: a) a societatiei de lectura d'in Clusiu, d'in 10. Noembrie a. c.; b) a societatiei literarie basericesci a teologiloru romani d'in Vien'a, d'in 22. Noembrie a. c.; c) a lóru 8 teneri studenti la academi'a de montanistica, si de silvanistica d'in Siemnitiu, d'in 24. Noembrie a. c., prin care scri-sori numitele societati, si resp. teneri, ceru a li-se dá gratisu fói'a asociatiunei. (Nrii prot. ag. 298, 299 si 302, 1871.)

Se decide: cá redactiunea Transilvaniei se se in-sarcineze a espedá numiteloru societati de lectura, cumu si teneriloru studenti d'in Siemnitiu, fói'a asociatiunei pre anulu curente gratis.

Totu cu asta ocasiune, la cererea expresa a inve-tiatoriloru d'in Seliste, se decide, cá si pre sém'a scólei capitale de acolo, se se trametia gratis câte 1 ecsempl. d'in fói'a asoc.

§ 174. In nessesu cu conclusulu d'in § precedente (173), dn. protop. Hannia, d'in motivulu cá gustulu de lectura si de studiu natiunale se se latiésca, pre cátu nu-mai se póte, intre tenerimea studiósá romana, propune cá fói'a asociat. se se dea gratis si altoru societati ro-mane de lectura, in casulu, candu acelea s'ar adresa cu cerere in asta privintia la comitetu.

Propunerea se adopta cu unanimitate.

§ 175. Dn. consiliariu E. Macelariu propune, cá pentru scól'a capitala d'in Seliste. cumu si pentru bi-bliotec'a comitetulu scol. administrativu alu fostulu reg-imentu romanu I. de granitia, se se trametia câte unu ecsemplariu d'in actele adunariloru gener. ale asoc. de pre anii 1861—1866.

Propunerea se primesce si secret. se insarcinéza a espedá câte 1 ecsempl. d'in actele amentite, atátu pen-tru scól'a capitala d'in Seliste, cátu si pentru comitetulu scol. granitiareseu.

§ 176. Dn. prot. I. Hannia propune cá d'in actele adunariloru gener. de pre anii 1861—1866 se se lege câte 2 ecsempl. pentru a se pastrá in bibliotec'a asoc.

Propunerea se primesce, inse cu aceea modificare, cá pre sém'a bibliotecei asoc. se se lege nu 2, ci 5 ecsemplaria.

§ 177. Dn. jurasoriu in Oravit'a, Nicolae Pro-steinu arata, cá dela Nr. 5 n'a mai primitu fói'a asoc. pre anulu curente, cu tóte ca a prenumeratu la aceea, cere deci cá comitetulu se faca dispunere pentru espe-darea regulata a aceleia.

Secret. II. observa, cá indata dupa primirea recla-marei amentite, sub datulu 2. Dec. a. c. s'a scrisu re-spectivei redactiuni, pentru espedarea numeriloru restanti d'in fói'a asoc., cumu si a aceloru ce voru mai esi pâna la finea anulu curente, incunoscientianduse despre acésta si resp. domnu reclamante. (Nr. prot. ag. 295, 1871.)

Spre scientia.

§ 178. Dn. invetiatoriu in Satulu-Lungu, Dem. Dogariu cere a se retramete petitiunea d'inpreuna cu aclusale documente, pentru abiturientele Victoru Dogariu, carele concursesese pentru unu stipendiu d'in partea asoc.

Secretariatulu observa la acésta, cá documentele

resp. (in 2 frustre), d'inpreuna cu resolutiunea indorsata pre petitiune cu datulu 30. Sept. a. c. Nr. 248/R. 234, s'au espedatu d'inpreuna cu alte concursa in 5. Oct. a. c. pre langa recepiss'a postale, si ca susu-numitulu domnu reclamante in 2. Dec. s'a incunoscientiatu despre acésta. (Nr. prot. ag. 305, 1871.)

Spre scientia.

§ 179. Tenerulu Nic. Sapunu, studente in anulu alu III-lea la institutulul agronomicu d'in Clusiu-Mono-sturu, cere a i-se dá unu ajutoriu d'in fondulu asociat. macaru pre anulu scol. 187 $\frac{1}{2}$. (Nr. prot. 293, 1871.)

Se decide a i-se resolvi, cumu-cá dupace adunarea gen. trecuta n'a preliminatu neci unu stipendiu ori aju-toriu pentru studentii dela agronomia, acestu comitetu, nepotendu trece preste bugetulu preliminaru de adunarea gen., nu se afla in positiune a poté satisface cererei respective.

§ 180. Dn. consil. gubern. Pavelu Dunc'a trans-pune opurile: „Ecuilibriu intre antithesi“ de I. Eliade R. si „Martyr'a anemei,“ ambele daruite de dóm'n'a Con-stanti'a Schiau, nascuta Dunca, in favórea bibliotecei asoc. (Nr. prot. ag. 306, 1871.)

Conclusu. Domnei daruitoarie i-se exprime recu-noscientia protocolaria, ér opurile respect. se strapunu dlui bibliotecariu spre a se petrece in registrulu biblio-tecei asoc.

§ 181. Dn. bibliotecariu Ioane Maximu presentéza unu opu interesante intitulatu: „Geschichte der Civilisa-tion in England,“ de Henri Thomas Bukles, procuratu de libr. Filtsch, si cere a se cumperá pre sém'a biblio-tecei asoc.

Se preda comissiunei insarcinate a-si dá parerea asupra opuriloru, ce suntu a se procurá pre sém'a bi-bliotecei asoc., cu sum'a preliminaru de adun. gener. in bugetulu an. cur. 187 $\frac{1}{2}$.

Verificarea protocolulu siedintiei acesteia se con-crede domniloru membrii Dunc'a, Manu si Hannia.

Sibiui, datulu cá mai susu.

Iacobu Bologna,
vicepres.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu Sibiui in 4. Dec. 1871.
Petru Manu mp. P. Dunc'a mp. I. Hannia mp.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. cá tacse de m. fundatori, ordinari si ajutatori, cumu si alte contribuiiri, cu ocasiunea adun. gen. cerc. a despart. Sibiului, tiente la Seliste in 12. Noembrie c. n. 1871.

D'in Seliste.

Cá m. ord.: Ioanu Rodenu, economu, 200 fr. in doue obli-gatiuni de statu, m. fund. Nicolae Opri Popa, economu a pro-misu 100 fr. in oblig. de statu. Florianu Dumitru, notariu 6 fr. (1 fr. pentru diploma). Stanu Banciu, comerc. 5 fr. Mihailu Stoic'a, direct. scol. 5 fr. Onisiforu Borcea, preotu 5 fr. Danilu Marcu, preotu 5 fr. Nicolae Mog'a, preotu 5 fr. Petru Cergau, cojocariu 5 fr. Ioanu Stefla, economu 5 fr. Maria Stoic'a, directrice 5 fr. Dumitru Pop'a, economu 5 fr. Dumitru Chirc'a, invetiatoriu 5 fr. Nicolae Stefla, economu 5 fr. Dumitru Pa-velu, economu 5 fr. Alesandru Stefla, economu 5 fr. Danilu

Neamtii, preotu 5 fr. Ioanu Mog'a, comerciant 5 fr. Dumitru Recuciu, economu 5 fr. Dumitru V. Pop'a, jude 5 fr. Nicolae I. Peligradu, economu 5 fr. Ioanu Comsia, comerciant 5 fr. Dumitru Serbu, economu 5 fr. Ioanu Daderlatu, comerc. 5 fr. Bucuru Comsia, comerc. 5 fr. Ioanesiu Peligradu, comerc. 5 fr. Ioanu Crutiu, comerc. 5 fr. Bucuru Cristiu, economu 5 fr. Dumitru O. Borcea, econ. 5 fr. Ilie Bejiu, econ. 5 fr. Dumitru Bers'a, econ. 5 fr. Nicolae N. Pop'a, econ. 5 fr. Nic. Nartea, comerc. 5 fr. Stan'a Ioanesiu Peligradu, economu 5 fr.

Cá m. ajut.: Nic. Recuciu, preotu 1 fr. Ilie Hociot'a, invet. 1 fr. Flórea Mosor'a, economu 3 fr. An'a Milea, economu 1 fr. An'a Ioanu Bursanu, economu 3 fr. Procopie Petrutiu, eclesiarchu 1 fr. Comanu Zeicu, comerc. 1 fr. Ilie Pop'a, economu 1 fr. Ioanu I. Recuciu, econ. 1 fr. Bucuru Cupu, invetiatoriu 1 fr. Opreanu Hanciu, econ. 2 fr. Oprea Puschila, econ. 2 fr. Ioanu Martinu, econ. 1 fr. Ioanesiu Com'a, econ. 1 fr. Ioanesiu Milea, econ. 1 fr. Alesandru Grecu, econ. 1 fr. Ioanu N. Mog'a, econ. 1 fr. Davidu Bursanu, morariu 2 fr. Nicolae Mosor'a, econ. 2 fr. Oprea Boi'a, econ. 1 fr. Dumitru Ghergin'a, cojocariu 1 fr. Nicolae Petrutiu, comerc. 1 fr. Ilie Stefea, econ. 2 fr. Vasile Daderlatu, econ. 2 fr. Ioanu Niamtiu, economu 1 fr. An'a D. Cristiu, economu 1 fr. Dumitru Lazaru, econ. 1 fr.

D'in comun'a Galesiu.

Cá m. ord.: Ioanu Sasu, notariu 5 fr. Comun'a basericésca 5 fr. Nicolae Rachitianu, parochu 5 fr. Cá m. ajut.: Dimitrie Iosofu, parochu 2 fr. Avramu Acilenescu, invetiat. 1 fr. Nic. Marcu, peptinariu 1 fr. Andreiu Marcu, peptinariu 1 fr. Ioanu Sasu, peptinariu 2 fr. Stefanu Secui, lacatusiu 1 fr. Pavelu Iosofu, economu 1 fr. Ioanu Lazaru, peptinariu 1 fr. Nicolae Stanila, econ. 1 fr. Ioanu Flósiu, econ. 1 fr. Ioanu I. Marcu, econ. 2 fr. Ioanu Pop'a, jude 1 fr. 50 cr. Danu Costinu, econ. 1 fr. Dum. Munteanu, econ. 1 fr. Nicolae Tempenariu, econ. 1 fr. Vasile Costinu, econ. 1 fr. Bucuru Stanila, econ. 1 fr. Dionidu, calugaru 1 fr. 50 fr. Eftimie, calugaru 1 fr. 50 cr. Irimie Stanila, econ. 1 fr. Cá benefactori: Vas. Pop'a, econ. 20 cr. Ioanu Post'a, econ. 20 cr.

D'in comun'a Tilisc'a.

Cá m. ord.: Ioanu Iosofu, preotu 5 fr. Petru Iug'a, preotu 5 fr. Stefanu Milea, notariu 6 fr. (1 fr. pentru diploma). Comun'a politica 5 fr. Comun'a basericésca 5 fr. Cá m. ajutat.: Nicolae Raceu, jude 2 fr. Ioanu Necsia, invetiat. 1 fr. Dum. Iosofu, invetiat. 1 fr. Nicolae Iug'a jun., econ. 1 fr. Gligoru, econ. 1 fr. Dimitrie V. Miclausiu, dileriu 1 fr. Avramu Pric'a, econ. 1 fr. Vasiiu Stanescu, econ. 1 fr. Avramu Florea, econ. 1 fr. Georgie Bratu, econ. 1 fr. Martinu Bratu, econ. 1 fr. Stefanu Bratu, econ. 1 fr. Petru Hasiu, econ. 1 fr. Georgie Nanu, econ. 1 fr. An'a Iosofu, preotessa 1 fr. Maria Miclausiu, preotessa 1 fr. Mari'a Trihanoiu, economu 1 fr. Agafia Milea, notaresitia. 1 fr. Simeonu Banciu, econ. 1 fr. Ioanu Ciorogariu sen., econ. 1 fr. Ioanu Ciorogariu jun., econ. 1 fr. Dionisie Nanu, titoriu 1 fr. Ilie Stanea, econ. 1 fr. Avramu Ciorogariu, econ. 1 fr. Georgie Iug'a, econ. 1 fr. Vasiiu Voicu, econ. 1 fr. Simeonu Rodenu jun., econ. 1 fr. Nicolae Pric'a, cantoriu 1 fr. Dionisiu Raceu, sucu 1 fr. Sim. Fracea, titoriu 2 fr. Dionisiu Oanc'a, econ. 1 fr. Ioanu Manassiu, econ. 1 fr. Dan. Ciorogariu, econ. 1 fr. Dim. Miclausiu, preotu 1 fr. Cá benefactori: Dan. Voicu, dileriu 20 cr. Petru Iug'a, economu 20 cr. Paraschiv'a Iosofu, eleva 10 cr. Paraschiv'a Iosofu, invetiatoressa 50 cr. An'a Peligradu, economu 20 cr. Mari'a I. Rodenu, economu 20 cr. Dumitru Facaletiu, fauru 50 cr. Georgie Marcu, econ. 20 cr. Dum. Zeicu, econ. 20 cr. Dum. Hulea, econ. 20 cr. Dum. Zeicu, econ. 20 cr. Ioanu Voicu, dileriu 10 cr. Ioanu Lallu, econ. 20 cr. Precupu Schitea, dileriu 10 cr. Teodoru Fracea, dileriu 10 cr. Nicolae Hasiu, econ. 20 cr. Precupu Pop'a, econ. 20 cr. Sim. Preutescu, econ. 20 cr. Nic. Hansa, dileriu 20 cr. Stefanu Raceu, dileriu 20 cr. Dionisiu Dosu, economu 20 cr. Vas. Ciorogariu, econ. 20 cr. Nicolae Lallu, econ. 20 cr. Stefanu Miclausiu, econ. 50 cr. Sim. Hulea, econ.

40 cr. Isaie Fracea, dileriu 10 cr. Mari'a Raceu, judeceasa 50 cr. Ioanu Schitea, pergariu 20 cr. Ioanu Banciu, economu 20 cr. Dum. B. Nanu, econ. 50 cr. Sim. Gligoru, compactoriu 40 cr. Danilu Iosofu, econ. 50 cr. Nic. Bunea, econ. 20 cr. Isaia Iug'a, dileriu 10 cr. Dum. Florea, jutariu 10 cr. Ioanu Zeicu, dileriu 10 cr. Sim. Iug'a, dileriu 10 cr. Pav. Banciu, econ. 50 cr. Ioanu Domnariu, econ. 40 cr. Petru Oanc'a, titoriu 30 cr. Ioanu Nanu, econ. 40 cr. Danu Manigu, econ. 40 cr.

D'in comun'a Vale.

Cá m. ord.: Ioanu Baila, preotu 5 fr. Nic. Rasoiu, jude 5 fr. Mich. Stanila, economu 5 fr. Ioanu Ittu Dochitiu, econ. 5 fr. Cá m. ajutat.: Comanu Balu, econ. 1 fr. Nic. Oancea, econ. 1 fr. Ioanu Stanila, econ. 1 fr. Tom'a Urechie, econ. 1 fr. Georgie Vladu, econ. 1 fr. Comanu Nartea, econ. 1 fr. Nic. Giurgiu, econ. 1 fr. Vas. Tipuritia, econ. 1 fr. Ioanu Radu, econ. 1 fr. Nic. Opreanu, econ. 1 fr. Dumitru Urechie, econ. 1 fr. Ioanu Dordea, econ. 1 fr. Dum. Balu, econ. 2 fr. Alexiu Comaniciu, econ. 1 fr. Nic. Banciu, econ. 1 fr. Nic. Comanu Banciu, econ. 1 fr. Vas. Suci, econ. 1 fr. Savu Nartea, econ. 1 fr. Ioanu Voicu jun., econ. 1 fr. Ioanu Ittu, econ. 1 fr. Ioanu Tipuritia, econ. 1 fr. Dum. Micu, econ. 1 fr. Ioanu P. Pop'a jun. econ. 1 fr. Mich. Stanc'a, econ. 1 fr. Vas. Nadragu, econ. 1 fr. I. Oancea Popi Petru, econ. 1 fr. Nic. Dragomiru, econ. 1 fr. Nic. Ittu Bucuru, econ. 1 fr. Nic. Luc'a, econ. 1 fr. Vas. Nartea, econ. 1 fr. Nic. Comanu Pop'a, econ. 1 fr. Dum. Davidu, econ. 1 fr. Moise Dusi'a, econ. 1 fr. Afremiu Baltesiu, econ. 1 fr. Dum. Dragomiru, econ. 1 fr. Georgie Nartea, econ. 1 fr. Georgie Ittu jun., econ. 1 fr. Dragomiru Hodrea, econ. 1 fr. Ioanu Niculésa, econ. 1 fr. Ioanu Nistoru, econ. 1 fr. Oprea Giurgiu, econ. 1 fr. Ioanu Tom'a, econ. 1 fr. Dumitru Stanila, econ. 1 fr. Oprea Danu, econ. 1 fr. Stanu Micu, econ. 1 fr. Ioanu Comanu Ittu, econ. 1 fr. Tom'a Nartea, econ. 1 fr. Tom'a Tipuritia, econ. 1 fr. Ioanu Stiriminu, econ. 1 fr. Ioanu Voicu sen., econ. 1 fr. Nedeleu Ioanu, econ. 1 fr. Comanu Dordea Craciunu, econ. 1 fr. Tom'a Nedeleu, econ. 1 fr. Nerges Ferencz, cojocariu 1 fr. Nicolae Otetia, econ. 1 fr. Alemanu Dragomiru, econ. 1 fr. Ioanu Banciu, econ. 1 fr. Cá benefactori: Tom'a Giurgiu, econ. 10 cr. Ioanu Dumitru Balu, econ. 20 cr.

D'in comun'a Sibielu.

Cá m. ord.: Stefanu Popu, notariu 5 fr.

D'in comun'a Orlatu.

Cá m. ajut.: Petru Bradu, preotu 1 fr.

D'in comun'a Gura-riu.

Cá m. ord.: Const. Barbesiu, preotu 5 fr. Cá m. ajutat.: Georgie Pop'a, invetiat. 1 fr.

D'in comun'a Sacelu.

Cá m. ord.: Bucuru Respopu, jude 10 fr.

D'in comun'a Poplac'a.

Cá m. ord.: Emericu Buicanu, notariu 5 fr. Oprea Vladu, econ. 5 fr. Cá m. ajutat.: Vasile Avramu, jude 1 fr. Ioanu Goti'a, econ. 1 fr.

D'in cetatea Sibiiu.

Cá m. ord.: Dim. Cuntianu, prof. de cantu 5 fr. Cá m. ajutat.: Georgiu Vintila, econ. 1 fr.

D'in comun'a Vestemu.

Cá m. ord.: Nicolae Milea, notariu 6 fr. si pentru diploma.

D'in comun'a Saadu.

Cá m. ord.: Bucuru Bolot'a, jude 5 fr.

D'in comun'a Mohu.

Cá m. ajut.: Ioanu Slevescu, preotu 1 fr. Ioanu Branea, preotu 1 fr.

D'in comun'a Talmacelu.

Cá m. ajut.: Dimitrie Secarea, preotu 1 fr.

D'in comun'a Avrighu.

Cá m. ord.: Vas. Maximu. adm. prot. 5 fr.

D'in comun'a Porcesci.

Cá m. ajut.: Ioanu Dragomiru, preotu 1 fr.

D'in comun'a Siur'a mare.

Cá m. ord.: Stefanu Oprisiu, preotu 5 fr. Cá m. ajutat.: Sim. Topolog'a, economu 1 fr.

D'in opidulu Ocn'a.

Cá m. ord.: Ioanu Predovicu, preotu 5 fr.

Sum'a 660 fr. 90 cr. D'in acésta suma s'au retienutu pentru spesele despartimentului 20 fr. Deci s'au administratu la cass'a asociatiunei 640 fr. 90 cr. Si anume in bani gata 440 fr. Si in 2 obligatiuni urb. trans. à 100 fr. 200 fr. 90 cr. Sum'a administrata 640 fr. 90 cr.

Sibiu in 5. Dec. 1871.

Dela secret. asoc. trans.

Ad Nr. 310—1871.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans. dela siedinti'a lunaria a comit. asoc. d'in 7. Noembre pàna la sied. aceluia d'in 5. Dec. 1871 c. n.

Dela dn. directoriu gimnas. in Beiusiu, Teodoru Kóvári, tacsá de m. ord. nou pre 187 $\frac{1}{2}$ 5 fr. Dela dn. parochu si protopopu onor. in Stragi'a, Clemente Tamasiu, tacsá de m. ord. pre 18 $\frac{69}{70}$ si 187 $\frac{0}{1}$ 10 fr.

Sibiu in 5. Dec. 1871.

Dela secret. asoc. trans.

Ad Nr. 310—1871.

La fondulu academiei romane au incursu:

Dela dn. c. r. capitanu in pens. si cass. alu asoc. trans Const. Stezariu in un'a obligatiune de statu convertita cu couponii dela 1. Fauru 1872 s'au incassatu sum'a de 100 fr. v. a. Sibiu in 5. Dec. 1871.

Dela secret. asoc. trans.

Contribuiri la fondulu academiei romane de drepturi.

1) Prin dn. Martianu Zagranu, c. r. capitanu in regimentulu Nr. 50 s'au tramesu la fondulu academiei 30 fr. si anume:

a) dela dn. c. r. capitanu in Segedinu, Stefanu Veltianu 5 fr. b) dn. c. r. capitanu in Segedinu, Ioanu Munteanu 2 fr. c) dn. supremu locotenente in Segedinu, Ad. Pósia 2 fr. d) dn. supremu locotenente in Segedinu, Gerasimu Grama 2 fr. e) dn. locotenente in Segedinu, Nic. Maieréanu 2 fr. f) dn. c. r. capitanu la regim. Nr. 50 in Alb'a-Iuli'a, Stef. Borgovanu 10 fr. g) dn. locot. in Alb'a-Iuli'a, Teod. Sandulu 2 fr. h) dn. capit. in Alb'a-Iuli'a, Martianu Zagranu 5 fr. Sum'a 30 fr.

2) Prin dn. adm. protopopu alu Giurgeului, Ioane Urzica s'au tramesu 10 fr. 50 cr. si anume:

a) dela domni'a sa 1 fr. 50 cr. b) dn. parochu in Tulgiesiu, Mich. Dobrénu 1 fr. c) dn. par. in Várvizu, Petru Dobrénu 1 fr. d) dn. par. in Bicaz-Damna, Solomonu Costa 1 fr. e) dn. par. in Siarmasiu, Gabrielu Tieranu 1 fr. f) dn. par. in Bilboru, Georgiu Filipescu 1 fr. g) dn. notariu in Várviz, Dem. Urzica 1 fr. h) dn. par. in Szépvíz, Ioanu Dobrénu 1 fr. i) dn.

par. in Valea Jidanului, Mich. Teslovanu 1 fr. k) dn. docente in Siarmasiu, Mich. Platonu 1 fr. Sum'a 10 fr. 50 cr.

Sibiu in 20. Dec. 1871.

Dela secret. asoc. trans.

Bibliografia.

A esitu de sub pressa:

Vocabulariu completu

pentru opurile lui Caiu Iuliu Cesare si ale continuatorilor lui.

Prelucratu dupa vocabulariulu lui G. Chr. Crusius si inavutitu de Dr. Vasilie Glodariu, professoru de limb'a elina si germana la gimnasiulu plenariu rumanescu din Brasiovu. 1871. Römer & Kamner, tipografii, editori si provedietori. 8° mare, litere garmondu, circa 23 $\frac{1}{2}$ cóle, cu una prefatiune de 29 pagine, despre care nu ne induoimu cà va trage de aprópe luarea-mente a filologiloru nostrii, pentrucà in partea cea mai mare a sa se ocupa de cestiuni filologice. Vocabulariulu in sinesi va fi de mare folosu tenerimei ce are de lucru cu respectivii auctori latinesci.

Pretiulu unui esemplariu 1 fior. 80 cr. val. a., séu in lei noi 4 si 20 bani. Se póte trage dela editorii Römer & Kamner.

DICTIONARIULU UNGURESCU-ROMANESCU

compusu de Georgie Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariile d'in Brasiovu, Sibiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, cu pretiulu originale ficsu 3 fr. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fr. 20 cr. v. a. legatu usioru. Anume pentru comitate sunt depuse in Clusiu la librariile dloru I. Stein si Lad. Demjén. In Sibiu la librari'a Iulius Spreer.

 Dela acestu Nr. 1 inainte se va continua cu espeditiunea numai pentru acei ddni lectori, carii se voru fi abonatu prin on. Comitatu in Sibiu. Pretiulu se vede in fruntea foliei. Pentru suplinirea defectelor ce s'ar potea intempla in cursulu anului, rogamu pe dd. abonati, cá indata in primele dile se reclame, cà-ci asia suna si instructiunile postali.

Sumariulu séu scar'a materiiloru va urma cu Nr. 2.

Esemplaria legate se potu lua dela cancellari'a comitetului asociatiunei, cu 3 fr. v. a.

 Redactoriulu, carele érase absentase in cursulu lunei Decembre d'in patri'a sa, cere scusele sale dela toti acei dd. corespondenti, la ale caroru epistole n'a potutu respunde pàna astadi, promite inse ca'si va inpliní datorinti'a.